

Палеха Юрій¹, Маслова Марія²

*¹ДП «Український державний науково-дослідний інститут проектування міст
«ДІПРОМІСТО» імені Ю.М. Білокопя*

²Київський національний університет будівництва та архітектури

ВПЛИВ КАХОВСЬКОЇ КАТАСТРОФИ НА МАЙБУТНЮ ПЛАНУВАЛЬНУ СТРУКТУРУ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Планувальна структура (планувальний каркас) та функціональне зонування території є головними компонентами планувальних документів, які визначають перспективний розвиток будь-якого регіону: держави, області, району, або територіальної громади.

Основним документом, який визначає стратегічні параметри просторового розвитку України на довгостроковий період є Генеральна схема планування території України, затверджена Законом України 7 лютого 2002 р.

Згідно Генеральної схеми головними факторами, що формують планувальну структуру України та її окремих регіонів є траси міжнародних транспортних коридорів (МТК) та елементи екомережі (долини річок, морське узбережжя, природно-заповідні території тощо).

Наразі, в зв'язку з повномасштабною військовою агресією російської федерації проти нашої держави, окупацією частини нашої території, широкомасштабним проявом геноциду, екоциду та урбіциду, планувальна структура України та її функціональне зонування суттєво змінилися. І в цьому відношенні Південний регіон України не є винятком й фокусує увагу на ці проблеми в контексті повоєнних змін та розробки нової редакції Генеральної схеми і схем планування Одеської, Миколаївської, Херсонської, Запорізької, Дніпропетровської та Донецької областей.

Руйнування Каховської греблі разом із виведенням з ладу Антонівського мостового переходу поряд із створенням економічних, екологічних, соціальних та гідротехнічних проблем порушило транспортні зв'язки на Півдні України. В умовах окупації лівобережної частини Херсонщини, півдня Запорізької та Донецької областей транспортне сполучення між західною та східною частиною Чорноморсько-Азовського узбережжя розірвано.

В зв'язку з цим при розробленні нової редакції Генеральної схеми планування території України необхідно виходити із парадигми не просто відновлення у повоєнний період транспортних зв'язків між західною та східною частинами Українського Примор'я, але й доповнення зруйнованих мостових переходів новими транспортними сполученнями.

Зокрема, слід звернути увагу на те, що при розробленні схем планування територій Дніпропетровської та Запорізької областей ДІПРОМІСТО розглядав можливість будівництва ще одного автомобільно-залізничного переходу через Дніпро між містами Нікополь та Енергодар, з метою поліпшення сполучення на відрізку між Каховкою та Запоріжжям, де наразі відсутні мостові переходи, що суттєво погіршує транспортну логістику.

Кінцевою метою формування планувальної структури України є її інтеграція у європейський планувальний простір, в зв'язку з чим необхідно всіляко сприяти розвитку у регіоні як широтних (на базі МТК «Європа-Азія» та ЧЕС), так і меридіональних (на базі МТК «Критський №9», «Балтика-Чорне море», «Північ-Південь») планувальних осей.

Вплив другого фактору – повоєнного функціонального зонування території Південного регіону України в багатьох відношеннях буде визначатись масштабами урбіциду та екоциду на звільнених територіях: руйнацією сельбищної та виробничої забудови, знищенням сільськогосподарських угідь, мінуванням територій, утилізацією продуктів військових дій.

В цих умовах необхідно виділити нові функціональні типи територій: території з жорстким обмеженням використання, території з частковими проявами урбіциду та екоциду, ядра економічного зростання (2 оазиси розквіту»), території переважно сільськогосподарського використання, рекреаційно-оздоровчі та природоохоронні території тощо.

На нашу думку, повне, чи часткове відновлення роботи Каховської ГЕС, меліоративних систем (включаючи Північнокримський канал), найбільшого в Україні Каховського водосховища і найбільшої в Європі Запорізької АЕС мають являти собою економічно та екологічно збалансований проєкт, який визначатиме в значній мірі типи і дислокацію функціональних зон.

**Темченко Єлізавета, Василюк Олексій, Філюта Катерина,
Колодежна Валерія**

ГО «Українська природоохоронна група»

ВІДНОВЛЕННЯ ПРИРОДНОЇ СКЛАДОВОЇ НА ТЕРЕНАХ КАХОВСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА У КОНТЕКСТІ ВИКОНАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ НОРМАТИВІВ

6 червня 2023 року гребля Каховського водосховища була підірвана військами російської федерації. 18 липня 2023 року Кабінет Міністрів України затвердив постанову про експериментальний проєкт з початку відбудови Каховської ГЕС [1]. Проте це рішення було поспішним і керувалося сумнівними фактами.. 12 березня 2024 року з метою зафіксувати межі території колишнього водосховища, Кабінет Міністрів України прийняв постанову про запобігання нецільовому використанню земель, які займало Каховське водосховище [2].

Формулюючи сучасне бачення Каховського водосховища, слід спиратися на те, що Україна перебуває в процесі інтеграції до Європейського Союзу, відповідно - відновлення природних екосистем заплави Дніпра допоможе Україні досягти деяких екологічних стратегічних цілей ЄС, перерахованих нижче.